

Основні напрями удосконалення методології аналізу інноваційної діяльності в сучасних умовах

Предметом дослідження є основні напрями удосконалення методології аналізу інноваційної діяльності в сучасних умовах.

Мета дослідження – виявити напрями удосконалення методології аналізу інноваційної діяльності.

Методи дослідження. У роботі використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті окреслено основні етапи процесу комплексної оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства. Розглянуто порядок проведення кожного етапу комплексного аналізу інноваційної діяльності підприємства. Визначено фактори, які перешкоджають здійсненню інновацій на підприємстві та розглянуто процедури кількісного вимірювання проектного ризику. Складена модель економічного аналізу ефективності інноваційної діяльності.

Висновки. Результатами проведеного дослідження стали наступні висновки. Окреслено доцільність використання вітчизняними підприємствами з урахуванням особливостей формування інформаційної бази для проведення аналізу інноваційної діяльності складеної моделі комплексної оцінки ефективності інноваційної діяльності. Для удосконалення методики аналізу інноваційної діяльності в сучасних умовах потрібно при проведенні комплексного аналізу інноваційної діяльності здійснювати оцінку ризиків в інноваційні проекти.

Ключові слова: бухгалтерський облік, підприємство, інновації, конкурентоспроможність, інформація, ринки збуту, продукція, ефективність, ризику.

Основные направления совершенствования методологии анализа инновационной деятельности в современных условиях

Предметом исследования являются основные направления совершенствования методологии анализа инновационной деятельности в современных условиях.

Цель исследования – выявить направления совершенствования методологии анализа инновационной деятельности.

Методы исследования. В работе использованы диалектический метод научного познания, метод анализа и синтеза, сравнительный метод, метод обобщения данных.

Результаты работы. В статье обозначены основные этапы процесса комплексной оценки эффективности инновационной деятельности предприятия. Рассмотрен порядок проведения каждого этапа комплексного анализа инновационной деятельности предприятия. Определены факторы, которые препятствуют осуществлению инноваций на предприятии и рассмотрены процедуры количественного измерения проектного риска. Составлена модель экономического анализа эффективности инновационной деятельности.

Выводы. Результатами проведенного исследования стали следующие выводы. Определена целесообразность использования отечественными предприятиями с учетом особенностей формирования информационной базы для проведения анализа инновационной деятельности составленной модели комплексной оценки эффективности инновационной деятельности. Для совершенствования методики анализа инновационной деятельности в современных условиях

требуется при проведении комплексного анализа инновационной деятельности осуществлять оценку рисков в инновационные проекты.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, предприятие, инновации, конкурентоспособность, информация, рынки сбыта, продукция, эффективность, риски.

RYBAKOVA L.P.

YUHAS E.F.

SYMOCHKO M.I.

The main directions of improving the methodology of analysis of innovation activity in modern conditions

The subject of research is the main directions of improving the methodology of analysis of innovation activity in modern conditions.

The purpose of the study is to identify directions for improvement of the methodology of analysis of innovation activity.

Research methods. The dialectical method of scientific cognition, the method of analysis and synthesis, the comparative method, the method of generalization of data are used in the work.

Results of work. The paper outlines the main stages of the process of comprehensive assessment of the effectiveness of innovative activity of the enterprise. The order of carrying out of each stage of the complex analysis of innovative activity of the enterprise is considered. Factors that prevent the implementation of innovations in the enterprise are identified and procedures for quantitative measurement of project risk are considered. The model of the economic analysis of efficiency of innovative activity is made.

Conclusions. The results of the study were the following conclusions. The expediency of use by domestic enterprises taking into account the peculiarities of the formation the information base for the analysis of innovation activity of the compiled model of comprehensive assessment of the effectiveness of innovation activity is outlined. To improve the methodology of analysis of innovation activity in modern conditions, it is necessary carry out risk assessment in innovative projects when conducting a comprehensive analysis of innovation activity.

Keywords: accounting, enterprise, innovations, competitiveness, information, markets for sales, products, efficiency, risks.

Постановка проблеми. Розвиток економіки України в умовах високого конкурентного тиску передбачає розв'язання завдання впровадження у виробництво нових рішень – сучасної техніки, технології, форм і методів організації управління та виробництва, тобто здійснення інновацій з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробничу й соціальну сфери. Відсутність комплексних теоретико-методологічних розробок з проблем бухгалтерського обліку та економічного аналізу інноваційної діяльності перешкоджають вирішенню проблеми створення системи обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання бухгалтерського обліку та економічного аналізу інноваційної діяльності підприємств досліджували Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, Л.Н. Гнілицька, П.Є. Житний, Я.Д. Крупка, І.Н. Солодченко

та ін. Однак, наукові дослідження, присвячені вирішенню проблеми створення комплексної системи обліково-аналітичного забезпечення інноваційної діяльності, недостатньо вивчені і потребують подальшого дослідження.

Мета статті – виявити напрями удосконалення методології аналізу інноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. В умовах переходу економіки України до інноваційної моделі розвитку значно зростає роль комплексного аналізу інноваційної діяльності підприємства, цільовим призначенням якого є обґрунтування найбільш ефективних напрямів інноваційної діяльності, інноваційних програм і проектів.

Процес комплексної оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства пропонується здійснювати за такими етапами:

1. Моніторинг зовнішніх факторів діяльності: аналіз досягнень науково-технічного прогресу в даній і суміжних галузях; оцінка ринку нововведень.

ІННОВАЦІЙНО–ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

2. Аналіз внутрішніх умов діяльності: інвестиційної привабливості підприємства; готовності підприємства до інноваційного розвитку; конкурентоспроможності продукції; організаційно–технічного і управлінського рівня.

3. Аналіз ефективності інноваційних проектів: оцінка показників ефективності інноваційних проектів; дослідження сприйнятливості показників інноваційних проектів; визначення беззбиткового обсягу продажів.

4. Оцінка ефективності інноваційної діяльності і шляхів її підвищення: оцінка показників інноваційної діяльності підприємства; аналіз тенденцій динаміки результатів інноваційної діяльності підприємства; факторний аналіз результатів інноваційної діяльності підприємства.

Розглянуто порядок проведення кожного етапу комплексного аналізу інноваційної діяльності підприємства.

Моніторинг зовнішніх факторів діяльності є системою постійного спостереження за напрямками і досягненнями науково–технічного прогресу в конкретній і суміжних галузях. На цьому етапі працівники підприємства вивчають можливість використання нових знань і інтелектуальних продуктів, виробництва продукції на основі нових, прогресивніших технологічних процесів, застосування нового виду основних засобів і сировинних ресурсів, виготовлення інноваційної продукції.

Аналіз внутрішніх умов діяльності передбачає, в першу чергу, оцінку інвестиційної привабливості, під якою розуміють діагностику доцільності вкладень грошових коштів в затверджений інноваційний проект з метою задоволення потреб всіх зацікавлених сторін.

Теорія і практика оцінки інвестиційної привабливості підприємства підтверджує необхідність побудови системи показників, які характеризують кругообіг капіталу на всіх його стадіях: отримання капіталу, його розміщення, використання капіталу.

При оцінці потенційної готовності підприємства до інноваційного розвитку необхідно враховувати такі фактори: наявність достатньої кількості і відповідної кваліфікації персоналу, який здійснює НДДКР; наявність завершених НДДКР, придбаних ліцензій і сертифікатів на проекти, які можуть бути упроваджені у виробництво; наявність дослідного виробництва; здійснення необхідних витрат у сфері НДДКР і оновлення виробництва.

На етапі аналізу ефективності інноваційних проектів визначається доцільність інвестиційних вкладень в повний, інноваційний проект, оцінюються можливі ризики за різними варіантами розвитку подій, визначається беззбитковий обсяг продажу продукції.

В Україні введена статистична звітність, яка характеризує результати дослідження технологічних інновацій промислового підприємства та їх інноваційну активність. Дані статистичної звітності включають якісний аналіз факторів, які перешкоджали здійсненню інновацій на підприємстві: недостатня фінансова підтримка з боку держави; нестача власних засобів; відсутність фінансових коштів у замовника; низький платоспроможний попит на нову продукцію; значні витрати на нововведення; високий економічний ризик; тривалий термін окупності нововведень; відсутність попиту на продукцію; недостатня кваліфікація персоналу; відсутність інформації про нові технології та ринки збуту; недоліки в інформації про ринки збуту.

Окремі вчені одним з напрямів аналізу інноваційної діяльності виділяють оцінку ризиків в інноваційні проекти. Під ризиком розуміють існування можливості повної або часткової втрати активів або капіталу [8, с. 171]. Аналіз рівня проектного ризику може бути використаний як основа для розуміння внеску ризикованості конкретного інноваційного проекту в загальну ризикованість підприємства.

З метою забезпечення комплексної оцінки ефективності інноваційної діяльності наведено модель економічного аналізу (див. рисунок).

У фінансово–інвестиційній діяльності підприємств, що здійснюють довгострокові інвестиції в інноваційні проекти, в передпроектних дослідженнях можуть бути застосовані процедури кількісного вимірювання проектного ризику. Основними з них можуть бути: аналіз інвестиційної чутливості (*sensitivity analysis*); оцінка рівня беззбиткової (*break–event analysis*); оцінка ймовірнісних розподілів; аналіз імітаційних моделей (*Monte Carlo simulation analysis*); процедури суб'єктивного ризикового регулювання (*adjusting the | pay back period, risk–adjusted discount rate, adjusting cash flows*); підхід з використанням еквівалентів визначеності (*certainty equivalent–approach*); аналіз на основі дерева рішень; оцінка стандартних відхилень; аналіз коефіцієнтів варіації.



Модель економічного аналізу ефективності інноваційної діяльності *

* складено авторами

Висновки

У результаті дослідження підходів, які доцільно застосувати в оцінці відповідності внутрішніх і зовнішніх можливостей інноваційного розвитку підприємства, потрібно використовувати в передпроектних оцінках ризику методи аналізу інвестиційної чутливості, рівня беззбитковості, ймовірності розподілів, імітаційних моделей, «дерева рішень», стандартних рішень, коефіцієнтів варіацій.

Застосування узагальненої послідовності аналітичних дій сприяє повній об'єктивній оцінці стану ресурсного забезпечення та результатів здійснення інноваційної діяльності з можливістю використання отриманих даних для подальшого планування господарських операцій та їх фінансування на підприємстві в цілому.

Список використаних джерел

1. Антони Р. Н. Основы бухгалтерского учета. М.: Триада НТТ, 1992. 318 с.
2. Важинський Ф. А., Колодійчук А. В. Маркетингові дослідження в системі управління конкурентоспроможністю підприємств. Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. Львів: РВВ НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (1). С. 125–130.

3. Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Черторижський В. М. Фактори інноваційного розвитку промисловості. Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. 2011. Вип. 21 (11). С. 201–205.

4. Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Важинський Ф. А., Індус К. П. Міжнародні фінанси і фінансовий менеджмент в задачах та прикладах: навчальний посібник. Львів: Вид-во ННБК «АТБ», 2020. 161 с.

5. Колодійчук А. В. Інформація як фактор інноваційного розвитку економіки. Формування ринкових відносин в Україні. 2012. №5/1(132). С. 58–62.

6. Колодійчук А. В., Пісний В. М. Особливості функціонування машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (13). С. 172–178.

7. Колодійчук А. В., Пісний В. М., Семчук Ж. В. Сутність інновацій, структура та основні етапи інноваційного процесу. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (9). С. 191–196.

8. Липсиц І. В., Коссов В. В. Инвестиционный проект: методы подготовки и анализа: [учебно-справочное пособие]. М.: БЕК, 1996. 474 с.

9. Палий В. Ф. Теория бухгалтерского учета: современные проблемы. М.: Изд-во «Бухгалтерский учет», 2007. 88 с.

10. Сопільник Л. І., Колодійчук А. В. Теоретичні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємств. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (8). С. 183–187.

11. Сопільник Л. І., Колодійчук А. В. Управління конкурентоспроможністю машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (10). С. 222–227.

References

1. Anthony, R. N. (1992). *Osnovy bukhgalterskogo ucheta* [Basics of accounting]. Moscow: Triad of NTT. [in Russian].

2. Vazhynskyy, F. A., & Kolodiychuk, A. V. (2009). *Marketynhovi doslidzhennya v systemi upravlinnya konkurentospromozhnisty pidpryyemstv* [Marketing research in the system of competitiveness management of enterprises]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (1) (pp. 125–130). [in Ukrainian].

3. Havrylko, P. P., Kolodiychuk, A. V., & Chertoryzhskyy, V. M. (2011). *Faktory innovatsiynoho rozvytku promyslovosti* [Factors of innovation development of industry]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 21 (11) (pp. 201–205). [in Ukrainian].

4. Havrylko, P. P., Kolodiychuk, A. V., Vazhynskyy, F. A., & Indus, K. P. (2020). *Mizhnarodni finansy i finansovy menedzhment v zadachakh ta prykladakh* [International Finance and Financial Management in Problems and Examples]: Textbook. Lviv: ATB Publishing. [in Ukrainian].

5. Kolodiychuk, A. V. (2012). *Informatsiya yak faktor innovatsiynoho rozvytku ekonomiky* [Information as a factor of innovation development of the economy]. In *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini* [Formation of market relations in Ukraine]: Vol. 5/1(132) (pp. 58–62). [in Ukrainian].

6. Kolodiychuk, A. V., & Pisnyy, V. M. (2009). *Osoblyvosti funktsionuvannya mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrainy* [Features of functioning of machine-building enterprises at the current stage of development of the economy of Ukraine]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (13) (pp. 172–178). [in Ukr.].

7. Kolodiychuk, A. V., Pisnyy, V. M., & Semchuk, Zh. V. (2009). *Sutnist' innovatsiy, struktura ta osnovni etapy innovatsiynoho protsesu* [The essence of innovation, the structure and the main stages of the innovation process]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (9) (pp. 191–196). [in Ukrainian].

8. Lipsits, I. V., & Kossov, V. V. (1996). *Investitsionnyy projekt: metody podgotovki i analiza* [Investment project: methods of preparation and analysis]. Study guide. Moscow: BEK. [in Russian].

9. Paliy, V. F. (2007). *Teoriya bukhgalterskogo ucheta: sovremennyye problemy* [Accounting theory: modern problems]. Moscow: Publishing house «Accounting». [in Russian].

10. Sopilnyk, L. I., & Kolodiychuk, A. V. (2009). *Teoretichni aspekty upravlinnya konkurentospromozhnisty pidpryyemstv* [Theoretical aspects of enterprise competitiveness management]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (8) (pp. 183–187). [in Ukrainian].

11. Sopilnyk, L. I., & Kolodiychuk, A. V. (2009). *Upravlinnya konkurentospromozhnisty mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrainy* [Management of competitiveness of machine-building enterprises at the present stage of development of Ukrainian economy]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (10) (pp. 222–227). [in Ukrainian].

Дані про авторів

Рыбакова Леся Петрівна,

к.е.н., доцент Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Югас Еріка Федорівна

к.е.н., доцент Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Симочко Марія Іллівна,

старший викладач Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Данные об авторах

Рыбакова Леся Петровна,

к.э.н., доцент Ужгородского торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Югас Эрика Федоровна,

к.э.н., доцент Ужгородского торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Симочко Марія Ільинична,

старший преподаватель Ужгородского торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Data about the authors

Lesya Rybakova,

Ph.D. of Economics, Associate Professor, Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Erika Yuhas,

Ph.D. of Economics, Associate Professor, Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Mariya Symochko,

Senior Lecturer of Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua